

Factsheet 2014-2

Cijfers civielrechtelijke procedures en rechtsbijstand

Instream (buiten)gerechtelijke procedures en afgegeven toevoegingen

Auteur: M. ter Voert

Mei 2014

Dit factsheet geeft ontwikkelingen weer van het beroep dat de afgelopen jaren is gedaan op (buiten-) gerechtelijke procedures en gesubsidieerde rechtsbijstand. Het factsheet beperkt zich tot civielrechtelijke zaken en geeft een beknopt overzicht van:

- de instroom van zaken bij buitengerechtelijke procedures;
- de instroom van zaken bij gerechtelijke procedures;
- het aantal afgegeven toevoegingen op het gebied van het civiele recht.

De ontwikkelingen worden waar mogelijk geschetst over de periode 2001-2012. Soms zijn niet over deze hele periode (vergelijkbare) gegevens beschikbaar en betreft de weergave een beperkte periode. De gegevens zijn gebaseerd op hoofdstuk 3 en 4 van Rechtspleging Civiel & Bestuur 2012 (zie De Heer-De Lange et al., 2013). Meer gedetailleerde informatie is in die hoofdstukken te vinden.

In box 1 zijn op een tijdbalk enkele wijzigingen binnen het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand en het civiele rechtsbestel weergegeven. Deze wijzigingen kunnen invloed hebben op de instroom van zaken.

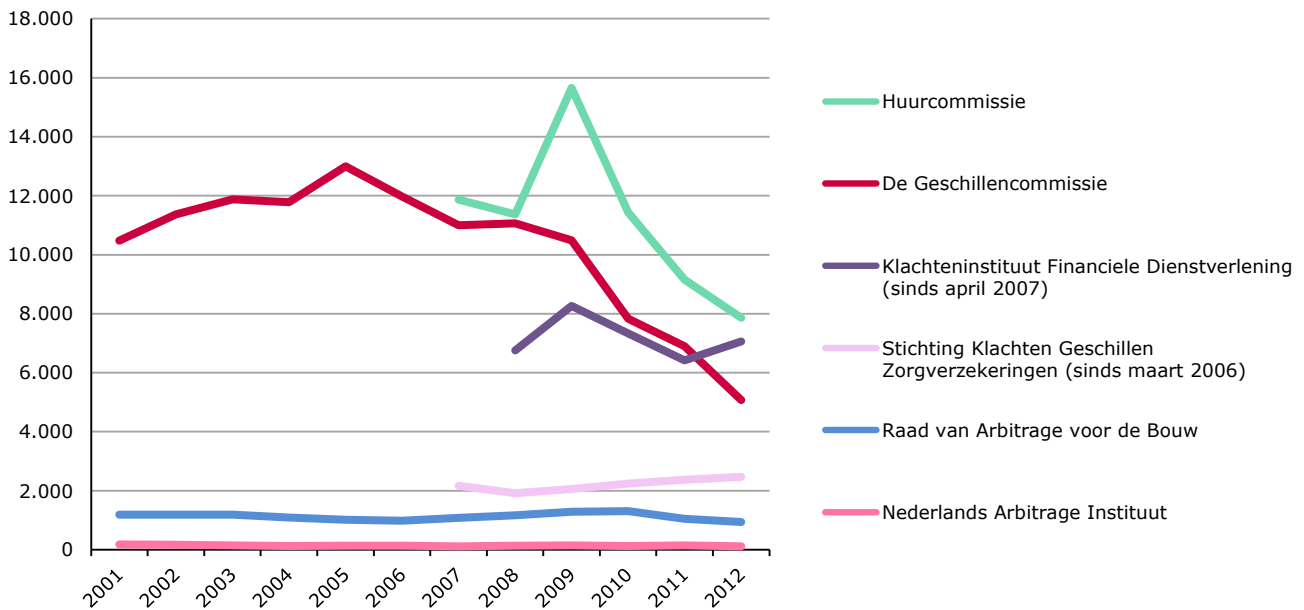
Buitengerechtelijke procedures

In figuur 1 staat de instroom bij een zestal instanties weergegeven.

- De instroom bij de Huurcommissie daalt vanaf 2009. De meeste geschillen hebben betrekking op de huurprijs en op de servicekosten.
- De instroom bij De Geschillencommissie daalt vanaf 2005. Enkele redenen die De Geschillencommissie hiervoor aanvoert zijn: nieuwe werkwijze waardoor beter wordt gefilterd op echte zaken, minder transacties door de economische crisis en een snellere afhandeling van klachten door ondernemers. De meeste zaken zijn in 2012 binnengekomen bij de geschillencommissies voor Wonen, Energie en Water en Reizen.
- De instroom van klachten over financiële dienstverlening bij de ombudsman en geschillencommissie van het Kifid schommelt vanaf 2007 tussen ruim 6.000 en 8.000 zaken.

- De instroom van klachten over zorgverzekeringen bij de ombudsman en geschillencommissie van het SKGZ ligt de afgelopen jaren op ruim 2.000 zaken.
- Het aantal arbitragezaken ligt in 2012 op ruim 1.000 zaken en laat over de jaren geen grote schommelingen zien.

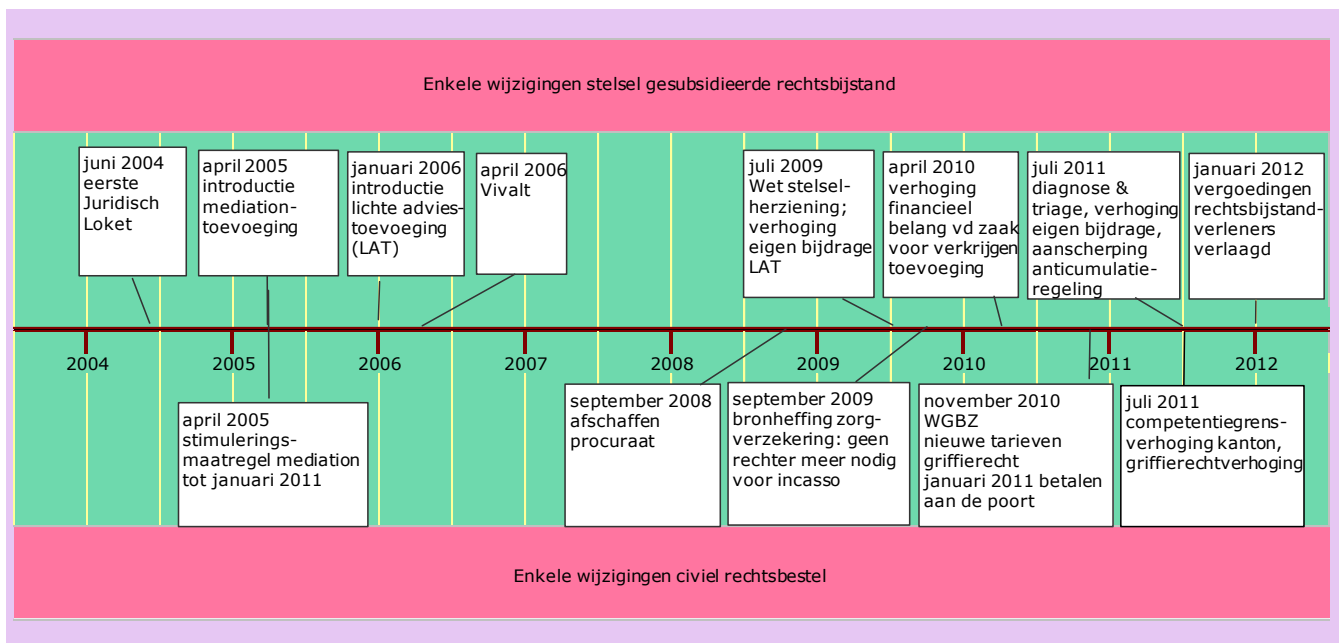
Figuur 1 Instroom zaken bij buitengerechtelijke procedures*

* Door wetwijziging in 2006 zijn gegevens over 2001-2006 van de Huurcommissie niet vergelijkbaar met opvolgende jaren en daarom weggelaten.

Bron: Rechtspleging Civiel & Bestuur 2012, tabellen 3.14 en 3.15

Box 1 Enkele wijzigingen stelsel gesubsidieerde rechtsbijstand en civiele rechtsbestel

Gerechtelijke procedures

In de figuren 2 en 3 staat de ontwikkeling weergegeven van het aantal civiele procedures bij de rechtbanken, de gerechtshoven en de Hoge Raad.

Verzoekschriften

- Bij alle instanties zien we over de jaren heen een gestage toename van het aantal verzoekschrift-procedures.
- In de sector kanton betreft de stijging van het aantal verzoekschriften familiezaken vooral beheerszaken. Dit zijn zaken met betrekking tot het beheer van goederen van bijvoorbeeld minderjarigen en personen die onder curatele zijn gesteld (ruim 227.000 zaken in 2012).
- Bij de sector civiel steeg tot 2010 vooral het aantal familiezaken, in het bijzonder de ondertoezichtstellingen, en het aantal faillissementszaken. De stijging van het aantal verzoekschriften in 2011 komt hoofdzakelijk doordat de categorie gezamenlijke gezagsverzoeken in 2011 is verschoven van de sector kanton naar de sector civiel.

Dagvaardingen

- Bij alle instanties zien we vanaf 2009-2010 een daling van het aantal dagvaardingsprocedures. Factoren die hier kunnen meespelen zijn onder andere de economische crisis en de verschillende wijzigingen die zijn weergegeven in box 1, zoals de nieuwe griffierechtstarieven en het verhoogde financieel belang voor toevoegingen. De verminderde instroom van zaken in eerste aanleg heeft voorts gevolgen voor de instroom in tweede aanleg.
- Bij de sector kanton zou de daling tevens voor een deel kunnen samenhangen met de invoering van speciale wetgeving in september 2009 waardoor het College van Zorgverzekeraars de mogelijkheid kreeg om buiten de rechter om, via loonbeslag, achterstallige premies te innen (zie Eshuis et al., 2014, p.65).
- Bij de sector civiel hangt de daling van het aantal zaken na 2010 gedeeltelijk samen met de compe-

tentiegrensverschuiving in 2011 (zie Eshuis et al., 2014).

- Bij de sector kanton is in 2012 72% van de afgehandelde bodemzaken bij verstek afgedaan. Dit percentage wordt 84% als alleen het aantal afgehandelde vonnissen wordt meegeteld (dus exclusief intrekkingen en schikkingen). Het gaat hier veelal om vorderingen die verband houden met betalingsachterstanden.

Gesubsidieerde rechtsbijstand

In figuur 4 staat het aantal afgegeven toevoegingen weergegeven.

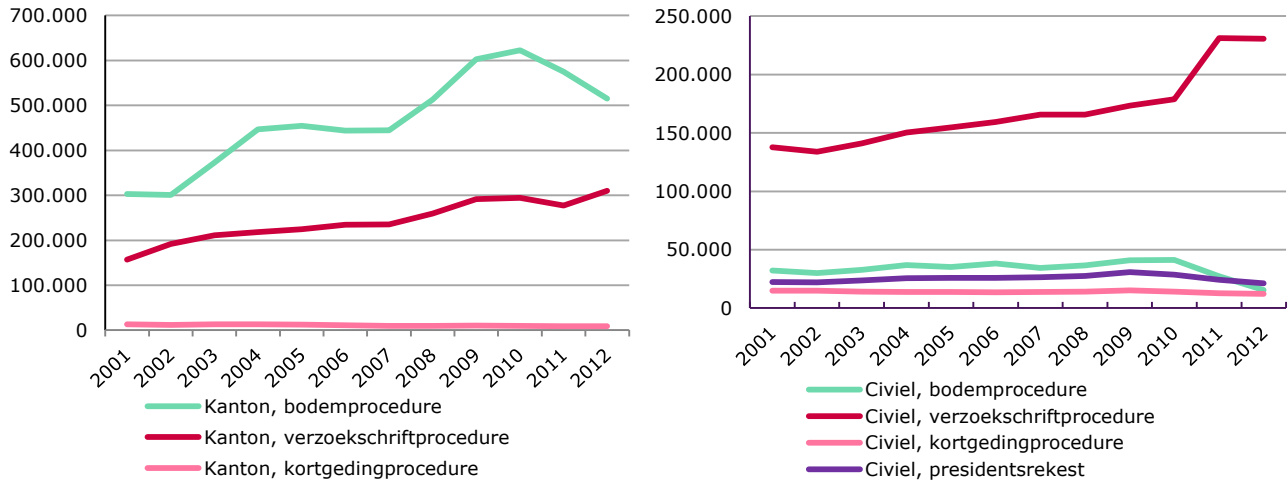
- In totaal is het aantal toevoegingen op civielrechtelijk gebied gestegen van 177.000 in 2007 naar 213.000 in 2012.
- De meeste toevoegingen worden afgegeven op het terrein van het personen- en familierecht. Deze toevoegingen zijn ook het meest in aantal gestegen.
- Het aantal mediatie toevoegingen is tussen 2007 en 2012 gestegen van 4.500 naar 8.500. Deze hebben vrijwel allemaal betrekking op het personen- en familierecht.

Literatuur

- Eshuis R.J.J., Dalm, S.J.P.J., & de Jong, P.O. (2014). *Evaluatie Competiegrensverhoging 2011: Rapportage voormeting*. Den Haag: WODC. Cahier 2014-1.
- Eshuis, R.J.J., Sprangers, A.H., & Diephuis, B.J. (2013). Civiele rechtspraak. In N.E. de Heer-de Lange, B.J. Diephuis & R.J.J. Eshuis (red.), *Rechtspleging Civiel en Bestuur 2012: Ontwikkelingen en samenhangen* (pp. 83-102). Den Haag: Boom Lemma. Justitie in statistiek 3.
- Voert, M.J. ter, Klein Haarhuis, C.M., & Goudriaan, H. (2013). Rechtshulp en buitengerechtelijke procedures. In N.E. de Heer-de Lange, B.J. Diephuis & R.J.J. Eshuis (red.), *Rechtspleging Civiel en Bestuur 2012: Ontwikkelingen en samenhangen* (pp. 49-82). Den Haag: Boom Lemma. Justitie in statistiek 3.

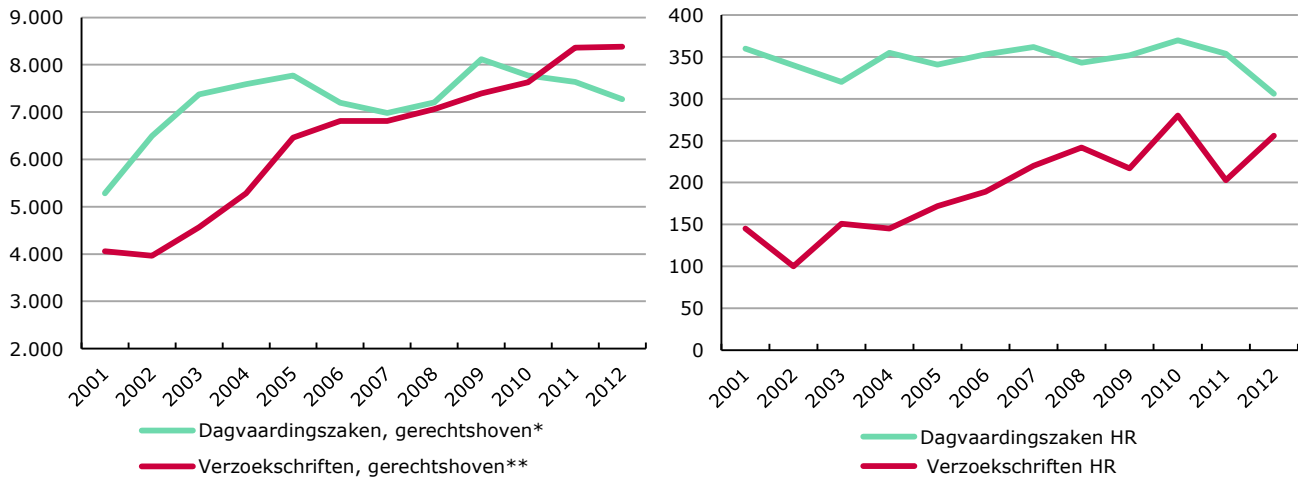
Bijlage

Figuur 2 Instroom zaken sectoren kanton en civiel rechtbank

Bron: Rechtspleging Civiel & Bestuur 2012, tabel 4.1

Figuur 3 Instroom civiele zaken gerechtshoven en Hoge Raad

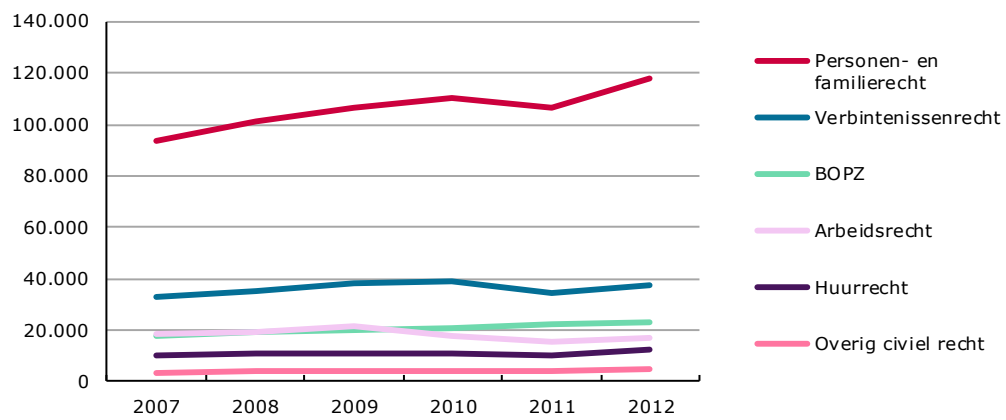

* Vanaf 2009 inclusief 'nevenverzoeken verdeling goederen' (een nieuwe categorie zaken, die pas vanaf 1 september-2009 wordt geteld).

** Vanaf 2011 worden OTS-zaken 'per pupil' geteld. Dit leidt tot een kunstmatige stijging van het aantal zaken in 2011.

Bron: Rechtspleging Civiel & Bestuur 2012, tabellen 4.4 en 4.5

Figuur 4 Aantal afgegeven toevoegingen civiel recht

Bron: Rechtspleging Civiel & Bestuur 2012, tabel 3.8